

Beszámoló

Kutatásomban a mezőségi magyar közösségekben élő karácsonyi kántálás interdiszciplináris, néprajzi és zenetudományi elemzésére vállalkozom. Úgy vélem, hogy a dallamok, a szövegek és a szokás szerves egységben való kutatása, elemzése és értelmezése új eredményeket hozhat a mezőségi kántálás vizsgálatában. Az eddig nyomtatásban megjelentetett vagy különböző archívumokban őrzött 180 változathoz és az általam gyűjtött 113 kántáló énekekből összeállított dallam- és szövegek központú adatbázist kiegészítettem 60 olyan interjúval, amit összesen 19 településen, 84 személlyel készítettem. Ezek a szövegek, beszélgetések a Mezőségeken élő kántálás 20. századi életének lényegesebb változását tükrözik. Az ösztöndíj ideje alatt kiegészítő gyűjtéseket végeztem a következő településeken: Almásmálom, Apanagyfalu, Bálványosváralja, Búza, Felőr, Kékes, Magyarborzás, Magyarpalatka, Magyarszovát, Melegföldvár, Mezőkeszű, Mezőverese gyháza, Ördöngösfüzes, Pusztakamarás, Szék, Szépkényerűszentmárton, Vajdakamarás, Vice és Visa.

A szokás működésével kapcsolatos információk összegyűjtését leginkább kötetlen jellegű beszélgetések formájában próbáltam megvalósítani. Niedermüller Péter, Pozsony Ferenc, és Verebélyi Kincső eddigi eredményeire támaszkodva tekintettem át, hogy a kántálással kapcsolatos szokásrendszer hogyan változott a mezőségi falvakban 1945 és 2015 között.

A kántáló énekeket a magyar népzene és az egyházi népdalok kutatása alapján, soroltam be a megfelelő stíluskategóriákba. A népi eredetű szövegek tipologizálásában több kutató szempontjait is figyelembe vettem, de elsősorban a Monica Brătulescu és Pozsony Ferenc által használt típusrendszert hasznosítottam. Egyes énekek eredete egészen a 16. századig vezethető vissza, majd a kántálás dalkészlete attól kezdődően egészen a 19. századig folyamatosan újabb és újabb dallamokkal bővült. A mezőségi kántálás szerkezetében szinte napjainkig régies dallam- és szöveganyag maradt fenn, elsősorban az idősebb személyek, ragaszkodnak korábbi hagyományaikhoz. Mivel a magyarság ebben a nagyrégióban már évszázadok óta románok és cigányok szomszédságában él, a mezőségi magyarság kántálásában számos sajátos román elem (dallam, elem, motívum, szöveg), hatás is kimutatható.

A kántáló szövegek megtanulása, felelevenítése és előadása, az új énekek dallamának megtanulása vagy a régiek áthagyományozása, mind a mai napig, a szájhagyományozódás útján történik.

Az ösztöndíj többek között a kiszállásokat, a terepen használt technikai műszerek beszerzésének, illetve a terepen gyűjtött anyag feldolgozásának a költségeit fedezte. A kutatás eredménye, 2016 decemberében kötet formájában fog megjelenni.